

RAS-Rassspecifika Avelsstrategier

Reviderad 050226 och av Cs arbetsgrupp 051001

Rassspecifik avelstrategi för Schäfer.

Den rasspecifika avelsstrategin för Schäfer har diskuterats under lång tid och på olika sätt inom klubben. Ett första diskussionsförslag presenterades under år 2002 i Svensk Schäfertidning och på klubbens hemsida. Det skedde med syfte att skapa diskussion bland medlemmarna för att den vägen inhämta konstruktiva förslag från uppfödare, distrikt och ortsgupper. En arbetsgrupp tillsattes av styrelsen under våren 2004 med uppdrag att utveckla förslag till RAS. Förslaget med tillhörande bilagor har sänts som remiss till distrikt och ortsgupper samt funnits tillgängligt på klubbens hemsida. Den utsända remissen har behandlats inom distrikten och ortsgupperna. Varje medlem har därmed haft möjlighet att påverka slutdokumentet via medlemsmöten.

En grupp inom CS har därefter sammanställt de insända remissvaren och gjort nödvändiga ändringar i ursprungsförslaget. Schäferhundklubbens styrelse fastställde RAS vid sammanträde den 20 nov. 2005

Schäferhunden är en av våra populäraste raser och anledningen till varför man som hundägare väljer rasen varierar mycket. Mångfalden uppfödare och rasens mångsidighet bidrar till att uppfödare inte alltid har intresse av den för rasklubben önskade helheten, hälsa ^ funktion ^ standard hos hunden. Uppfödarens ansvar att tolka rasstandarderna och följa SKKs regelverk gäller oavsett vilken intresseinriktning man valt vilket rasklubben verkar för att tydliggöra genom att ständigt upprepa: Schäferhundavel är brukshundavel. .

Svenska Schäferhundklubbens styrelse är väl medveten om de svårigheter som finns att ena schäferägare och uppfödare till den samsyn som krävs för rasens fortsatta roll som den mest mångsidiga bruks- och tjänstehunden. RAS dokumentet blir ytterligare ett verktyg för avelsarbetet.

Vallentuna i januari 2006
SVENSKA SCHÄFERHUNDKLUBBEN

Schäferhundens Historia

Om Schäferhundens ursprung kan vi inte uttala oss med absolut säkerhet. Man tror sig kunna spåra schäferhundens förfäder tillbaka till bronsåldern, dvs. ca 2000 år f.kr. Tack var sin läraktighet och sin vilja att samarbeta med människan blev schäferhundens huvudsakliga arbetsområde tidigt att valla fårhjordar samt att verka som vakt och skydda mot rovdjur och rövare. För att kunna utföra dessa sysslor så krävdes en hund som var relativt stor (medelstor med dagens mått och i jämförelse med andra raser) den skulle dessutom besitta mod och kampdrift samt vara förig.

Schäferhunden var vid denna tid förmodligen inte så enhetlig i typ, däremot hade den bevarat sina karaktärsegenskaper, som var nedärvda från förfäderna genom många generationer. Selektionen var förmodligen mycket hård på den tiden, där det praktiska arbetet runt fårhjorden var avgörande för vem som skulle få komma ifråga vid fortplantningen.

Två typer av schäferhundar: I södra Tyskland fanns på den tiden en något tyngre schäferhund vilken också hade en kraftigare päls och många gånger hängande öron, medan man i den norra delen av landet hade en mer högställd och lättare schäferhund.

Ordet schäferhund kommer av tyskans "schaf" vilket betyder "får" och sammankopplat med fåraherde=schäfer, så får man FÅRHUND - TYSK FÅRHUND - DEUTSCHE SCHÄFERHUND. Schäferhundens första och viktigaste uppgift var att vara vallhund, och genom sin mångsidighet kan den utbildas till i stort sett vad som helst, vilket gör att schäfer-hunden är en s.k. "allroundhund" och världens mesta brukshund.

Den moderna schäferhundens fader

Tyskland var inte långt efter denna verksamhet och redan 1899 så började registreringen av "vår" ras Schäferhunden. De som startade denna verksamhet i Tyskland var Ryttmästare Max Emil Friedrich von Stephanitz och hans gode vän Artur Meyer. Max von Stephanitz som tjänstgjorde vid ett artilleriregemente i Berlin under denna tid, hade länge funderat på en lämplig hund för militära ändamål.

Max

De ändamål som i första hand kom i fråga var sambandshund och sanitetshund. Sam-

bandet mellan olika militärenheter på den tiden utfördes oftast av ordonnanser, antingen till häst eller löpande. Hunden skulle vara både snabbare och mindre synlig på slagfältet, menade Stephanitz. Som sanitetshund, att leta upp sårade soldater på slagfältet och därigenom hjälpa sjukvårdspersonal. I modern tid tävlar vi i dessa grenar, sambandshunden kallas för "rapporthund" och sanitetshunden för "sökhund".

Hur kom då von Stephanitz på idén med schäferhunden? Vid en manöver med sitt regemente i trakten av Hannover såg Stephanitz från en kulle en hjord av får. Runt denna fårhjord travade oförtrutet en vargliknade hund, med uppgift att hjälpa sin fåraherde att hålla ihop hjorden. Det rörde sig oftast om 200-300 får, så det var ett ansträngande arbete. "Detta måste vara den rätta hunden för mina idéer" menade v Stephanitz, och därmed var den moderna schäferhundrasen född.

Därefter vidtog det stora och omfattande avelsarbetet för att vidareutveckla den hund som senare kom att beskrivas i den noggranna rasstandard som Max v Stephanitz sedan skrev.

Man besökte fåruppfödare för att hitta avelsmaterial vilket inte var det lättaste. Vid en hundutställning i Karlsruhe 1899 den 3 april (förmodligen den första utställningen för schäferhundar som avhållits i Tyskland) upptäckte v Stephanitz och Herr Meyer en medelstor grågul hane som verkade trygg och lugn vid sin förare. Hundens namn var

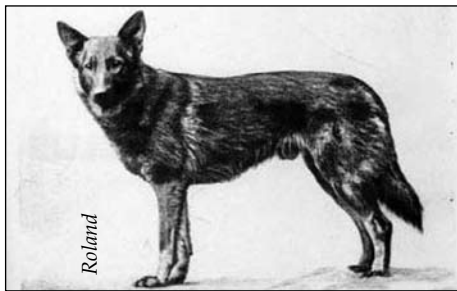
Hektor v Linksrhein och ägdes av en Herr Sparwasser.

I denna hund såg de båda entusiasterna sin tänkta hund. Hektor var en arbetande hund som genom sina medfödda egenskaper utförde sina arbetsuppgifter till ägarens belåtenhet.

Här gällde planmässig avel för att tillvarata och utveckla denna hunds egenskaper. Hunden kom i v. Stephanitz ägo och blev hans första och mest betydande avelsdjur. Hektor döptes om och fick namnet Horand v Grafrath med stamboksnummer 1. Horand betydde för dåtidens vallhundsentusiaster uppfyllelsen av deras föreställning om en schäferhund.

Horand var mellan 61-62 cm i mankhöjd. Han var kraftig med vackra linjer och ett ädelt format huvud. Hans mentala karaktär stod i paritet med hans goda exteriör och till allt detta kom hans öppenhet och livslust. Horand blev far till många framstående hundar, bl.a Hektor v Schwaben. Hektors mest framstående söner blev Beowolf, Heinz v Starkenburg och Pilot III. Beowolfs avelsvärde visade sig främst genom dottern Bella von Starkenburg som i en kull med Heinz v Starkenburg fick en svart hanvalp, Roland v Starkenburg, som visade sig vara den enda avelshund som då kunde ge den typ av schäfer som v Stephanitz ville avla fram. Det finns idag ingen stamtavla för schäfer som inte i slutändan leder tillbaka till Roland v Starkenburg.

Schäferhundsavel i Sverige

I början av 1900 spreds sig tanken med rashund utöver världen. 1905 stambokfördes den första schäfern i Sverige, och den hade oregistrerade föräldrar.

I Sverige föddes idén på en rasklubb för schäfer redan 1918 och då tillsammans med rottweileruppfödare. Klubben som kom att heta "Skydds och sanitetshundklubben" och

den fanns fram till 1924 då "schäferfolket" bildade en egen klubb, Svenska Schäferhundklubben.

Vid II världskrigets utbrott 1939, blev kravet på militära tjänstehundar stort och 1940 bildades under samma paraply som hemvärnet m.fl. s.k. frivilligorganisationer, även en frivillig gren för utbildning av tjänstehundar, vilken kom att kallas Svenska Brukshundklubben, SBK. Schäferhundklubben lades i malpåse när den nu ingick i SBK.

När kriget var över så fanns fortfarande schäferhundklubben kvar inom SBK och avel av schäferhundar hade ingen fast förankring utom på Arméns Hundskola i Sollefteå som var mycket framstående tack vare mycket kunniga och engagerade tjänstgörande militärer.

Återbildandet av Svenska Schäferhundklubben

1960 var det dags igen för schäferfolket att ta "ansvar" för sin ras. Då bildades i Norrköping, av uppfödare, "Svenska Schäferhunduppfödarens Förening", 120 medlemmar kunde räknas in första året. Efter många och besvärliga turer så bildades i samförstånd Brukshundklubben "SBK: s avelsavdelning för Schäfer", AFS, allt i akt och mening för att tillvarata uppfödningen av sunda och brukbara schäferhundar. 1980 återfick klubben sitt ursprungsnamn Svenska Schäferhundklubben. Nu är vi inne i modern tid. Många mycket goda schäferhundar började produceras av kunniga uppfödare över hela Sverige. Framförallt var mentaliteten mycket framstående dock i vissa fall med viss inskränkning i tillgängligheten.

Urvalskriterierna ökar

Urvalskriterierna var inte lika många som idag och man tillät många gånger en skarpare hund. I början av 1960-talet fick vi från veterinärt håll in begreppet "höftledsfel", då började arbetet med att röntga våra hundar. På den tiden fann man att endast ca. 40% av schäferhundarna hade friska höftleder. Därmed fick vi ett nytt kriterium för avelsurval som var nog så viktigt där många i övrigt "goda" avelsdjur slogs ut. När klubben tog sig an detta ännu bestående problem var rasen under 70 och 80-talet uppe på ca 75 % godkända höftleder, vilket var en avsevärd förbättring. Under 90-talet fick vi ytterligare ett ledproblem, armbågsfel, vilket ytterligare decimerade antalet potentiella avelsdjur.

Hälsostatus

Nulägesbeskrivning

Man talar om schäfern som en sjukdomsdrabbad ras. Studerar man Agrias liv-och veterinärvårdsstatistik visar det sig att schäfern ligger på en nivå strax över genomsnittet, men för vissa sjukdomar noteras att rasen ligger högt över medelvärdet för alla raser.

När det gäller höftledsdysplasi har det visat sig i flertalet studier på Hundskolan Sollefteå att det inte bara är föräldradjurens HD status som har betydelse för avkommorna, utan hela familjebilden är av största vikt. Det har också visat sig att tikens HD status har större genomslagskraft för avkommornas HD resultat.

För att se utvecklingen någorlunda över hela tidsperioden har de nya HD klasserna A och B likställts med HD ua, klassen C=HD 1, klassen D= HD grad 2 och klassen E=HD 3 eller högre. För enkelhetens skull redovisas här översiktligt utvecklingen som Ua respektive HD belastad. Preliminära resultat är inte inräknade. Resultat för 2003 gäller så få hundar att de inte tagits med i tabellen. Tabellen påvisar också förekomsten av armbågsdysplasi, AD. Armbågsdysplasi är ett samlingsbegrepp för flera olika utvecklingsrubbingar i armbågsleden. Bakgrunden till uppkomsten av dessa rubbningar är multifaktoriell, vilket innebär att såväl flera gener som olika miljöfaktorer är involverade i utvecklingen av dessa rubbningar. Artos leder till varierande grad av funktionsnedsättning och smärta, hälsoprogrammet bör därför ses över så att endast friska djur kan brukas i avel.

Eftersom schäfern är en arbetande hund och ojämförligt den mest använda hunden i tjänst (polis, vakt, olika arbetsuppgifter inom försvarsmakten, räddnings- och lavinhund samt tävlingshund i olika grenar) följer också en större skaderisk. Genom de hårda fysiska ansträngningar som schäfern utsätts för och många gånger smittofarliga arbetsområden, är det inte förvånande om rasen inom vissa områden kan påvisa en högre skadefrekvens i försäkringsbolagens statistik än andra raser som inte utsätts för liknande ansträngningar och arbetsförhållanden.

Den under 1980-talet uppmärksammade sjukdomen Hemofili A (blödarsjuka) inom vissa linjer kunde framgångsrikt bekämpas genom hälsoprogram och ansvarsfullt avelsarbete och är nu under kontroll i Norden.

Från Schäferhundklubben följs uppmärksamt de eventuella problem och skador som påpekas från veterinärkår och försäkringsbolag beträffande schäferns hälsostatus. Information sker vid konferenser, Schäfer-tidningen och klubbens hemsida.

HD och AD statistik åren 1994-2002*

Född år	Antal reg	Antal rtg	Antal rtg i %	HD %	Antal rtg	Antal rtg %	AD %
1994	4438	2714	61%	22,8%	2163	49%	19,6%
1995	4256	2587	60%	23,0%	2188	51%	21,2%
1996	3964	2574	64%	26,5%	2240	56%	19,6%
1997	3751	2208	59%	25,0%	2039	54%	19,9%
1998	3360	2143	64%	25,2%	2017	60%	17,9%
1999	2938	1838	62%	31,7%	1749	52%	17,9%
2000	3181	1950	61%	32,9%	1819	59%	19,1%
2001	2998	1819	61%	31,7%	1771	59%	16,4%
2002	2969	1517	50%	24,4%	1501	50%	15,0%

1996 öppnades gränserna. 2000 infördes nya avläsningssystemet.

Bilden: AKC (The American Kennel Club) honorerar hunden i New York efter den 11 sept, statyetter tillverkade av kända konstnärer visades på Manhattan och såldes därefter på Christie's, intäkterna donerades till AKC räddningshundsprogram.

Målsättning

- Att prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar och ärftliga defekter.
- Att öka frekvensen av Hd-röntgade hundar i varje årskull till 75 % och öka andelen A och B höfter i första steget till 75 %.
- Att öka frekvensen av AD-röntgade hundar i varje årskull till 75 % och öka andelen AD UA i första steget till 90 %.
- Att få bättre kunskap avseende påverkande miljöfaktorer och arvsgång i de ryggsjukdomar, framför allt L7-S1, som ibland förekommer hos schäfer.
- Att klargöra för uppfödarna vikten av att endast använda hundar i avel som kommer ur friska kullar och betydelsen av status i hela familjegruppen.

Strategi

- Att tydliggöra för uppfödarna **SKK**: s Grundregler för avel: § 2:4 "Att till avel endast använda hundar som är friska, dvs.

inte visar tecken på sjukdom eller funktionshinder och inte heller visar tecken på genetisk belastning som innebär ökad risk för att avkomman skall uppvisa tecken på sjukdom eller funktionshinder".

- Att hålla en fortlöpande kontakt med SKK angående HD-avläsningen.
 - Att årligen anordna konferenser för att informera och vidareutbilda uppfödarna och övriga intresserade i hälso- och avelsfrågor.
 - Att genom tidningen och hemsidan sprida information till uppfödare och hanhundsägare om de genetiska hälsoproblem som finns inom rasen.
 - Att regelbundet redovisa använda avelshundars HD och AD resultat i tidningen, på hemsidan eller i pappersform. Redovisning skall ske efter 30 avkomor ur minst 5 kullar och skall uppdateras regelbundet.
- I de fall en hanhunds avkomma enligt ovan har lägre än 75% godkända höftleder skall Schäferhundklubben ej rekommendera att den fortsättningsvis används i avel.

Genetisk Variation

Nulägesrapport

Schäfern är idag en av de numerärt största raserna i landet. Registreringssiffrorna har

dock minskat under den senaste 10 årsperioden. Rasens stora antal är en av förklaringarna till att det inte har förekommit några begränsningar i hur många avkomor en hanhund får ha.

En överanvändning i avel med framför allt handjur kan få den effekten att genetiska sjukdomar och defekter får en mycket snabb spridning inom rasen, samt att man minskar den genetiska variationen på ett högst olyckligt sätt. Helt undantagslöst bär varje individ, på genetiska förändringar (skador), vilket innebär att våra hundar i genomsnitt har 5-6 mer eller mindre allvarliga defektanlag. Dessa kan vara av recessiv typ som inte upptäcks hos den enskilda individen. Obe-gränsad avel på enstaka djur kan medföra att defekta anlag får mycket stor spridning innan problemet upptäcks.

Med hjälp av Lathunden och Per-Erik Sundgren har vi fått fram följande inavelsgrader inom populationen.

Det kan vara av intresse att notera att hundar med importbakgrund tycks vara vanligt förekommande, 57 % av alla avelsdjur använda under perioden 1994-2003 hade utländsk härkomst. Användandet av utländska avelsdjur är troligen förklaringen till rasens förhållandevis låga inavelsgrad.

Utnyttjad avelsbas

Den beräknande avelsbasen avser inte det faktiska antalet använda avelsdjur. Beräkningarna utgår ifrån den faktiska ökningen av inavelsgraden bland de hundar man har tillgång till. Därefter beräknar man hur stor en slumpartad population med lika antal hanar och tikar skulle behöva vara för att inavelstegringen skulle bli densamma som i den verkliga hundstammen. Det antal man får fram är måttet på den effektiva populationen eller avelsbasen. Vid så låg genomsnittlig inavelsgrad som knappa 2 % borde den utnyttjade avelsbasen vara större än 100. (Enligt beräkningar från Genetica räknas en avelspopulation som bärkraftig när den överstiger 100, samt att man beräknar att en ras eller art befinner sig i allvarlig fara för svåra genetiska skador när

Tabell 1.* Födda hundar och inavelsgrad under åren 1992 - 2002.

Födda år	Antal	Inavel %	Stamtavlans djup
1994	4498	2,1	4,9
1995	4317	2,3	4,9
1996	4161	2,2	4,9
1997	3632	2,2	4,9
1998	3450	2,1	4,9
1999	3083	2,3	4,9
2000	3272	2,1	4,8
2001	3075	2,0	4,8
2002	2969	1,6	4,8
2003	3057	1,6	4,8
TOTALT/MEDELVÄRDEN	35514	2,1	4,9

avelsbasen underskrider 50). Förklaringen till att inavelsgraden har hållits så låg trots det dåliga utnyttjandet av den tillgängliga avelsbasen är att importerade hundar i stor omfattning har utnyttjats frekvent i rasen.

Att använda så stor andel utländska avelsdjur i det svenska avelsarbetet medför att de riktlinjer som dras upp för svensk schäferavel inte får några långsiktiga verkningar.

* Kullar för beräkning har uttagits slumpmässigt och körningen har dessutom genomförts fyra gånger för varje period för att ge tillförlitliga värden också för de simulerade kullarna bakom beräkningen av tillgänglig avelsbas.

Av tabellen kan man således utläsa att den tillgängliga avelsbasen i schäferrasen är mycket god, men man har inte förmått att använda den fullt ut och således har man inte tagit tillvara den genetiska variation som finns inom rasen.

Målsättning

Verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att därmed bibehålla en låg inavelsgrad inom rasen. Medverka till att enskilda individer eller grupper av närbesläktade individer inte överutnyttjas i aveln.

Öka utnyttjandet av den tillgängliga avelsbasen.

Strategi

Att söka former för avkommebedömning och utvärdering vilka skall omfatta hälsa, mentalitet arbetsförmåga och anatomi.

En hanhund bör inte användas innan 2 års ålder, detta för att kunna erhålla tillfredställande information om avelshanens fysiska och mentala status.

Avråda överanvändandet av enskilda handjur eller familjegrupper då det kan leda till att recessiva anlag får spridning inom rasen samt att genetisk variation går förlorad.

Funktion och utbildning

Nulägesbeskrivning

Ca 15 % av alla schäfrar kommer till någon form av bruksprov. Merparten av dessa inom

de svenska bruksproven, och ca 2 % inom den internationella prövningsordningen. Noteras bör att det även finns individer som startat inom bägge områdena. Det procentuella antalet av registrerade schäfrar som deltagit i prov har minskat under åren. Orsaker till detta kan vara att SBK idag är mer allmänhetens hundklubb och antalet provtillfällen har minskat oftast pga. brist på marker och funktionärer och rasklubbens organisation ännu är i uppbyggnadsfas.

Målsättning

Att öka andelen hundar till prov/tävling. Att i aveln prioritera hundar med dokumenterat goda förutsättningar för arbete och tjänst

Att samverka med tjänstehundsväsendet (Försvaret, polisen) för att öka framtagandet av dugliga tjänstehundar.

Strategi

Framhäva och påtala de olika belönings-system som finnes, tex korningsdiplom, bruksuppfödarpriis, bruksavelspris mfl, för att stimulera uppfödare så att deras valpköpare i sin tur deltar i organiserade prov och tävlingsarrangemang. Förbättra möjligheterna att få hundar provade i bruksarbete bl.a. genom ökad funktionärsutbildning.

Att öka aktiviteterna regionalt och lokalt (distrikt-lokalklubbar) så att schäferägare får större och bättre möjligheter att förkovra sig och att utbilda sina hundar.

Att årligen anordna SSM i både de svenska och internationella bruksgrenarna.

Tabell 2. Utnyttjad och tillgänglig avelsbas åren 1994-2003 (Ne = avelsbas)

Period	Alla kullar	Beräknade	Utnyttjad Ne	Tillgänglig Ne
1990-1994	6065	413*	60	345
1994-1998	5040	398*	103	266
1998-2003	3665	448*	88	352

STATISTIK BRUKSPROV				AKL			LKL			
År	Antal	Antal starter	Antal Individer	SPÅR	SÖK	RPH	SPÅR	SÖK	RPH	SKYDD
1994	4351	7604	859	782	20	33	469	101	74	103
1995	4186	6088	715	661	14	20	387	78	42	34
1996	4027	6545	695	628	13	24	388	77	55	59
1997	3495	4778	592	533	14	14	340	57	46	49
1998	3336	4542	546	481	11	12	301	62	27	53
1999	2968	2868	425	389	3	7	234	49	23	37
2000	3173	2938	430	375	17	16	238	44	31	31
2001	3050	1755	379	336	18	9	212	37	21	21
2002	2973	961	280	250	11	5	146	25	9	12
2003	3086	334	171	161	3	4	54	4	9	1
2004	3054	24	18	18	0	0	0	0	0	0
			HKL				EKL			
År	Antal		SPÅR	SÖK	RPH	SKYDD	SPÅR	SÖK	RPH	SKYDD
1994	4351		277	45	46	47	160	24	29	24
1995	4186		230	42	25	17	122	17	16	8
1996	4027		242	45	44	32	143	15	28	19
1997	3495		196	30	29	20	101	17	22	12
1998	3336		193	28	16	27	110	17	9	18
1999	2968		135	22	10	21	76	16	8	11
2000	3173		140	18	18	18	82	8	14	13
2001	3050		102	15	10	5	46	5	6	2
2002	2973		53	8	3	6	22	3	2	3
2003	3086		5	0	2	1	1	0	0	0
2004	3054		0	0	0	0	0	0	0	0

• Avser endast Svenskregistrerade hundar
 • Antal starter: I denna kolumn tas endast med bruksgrenar där det finns registrerat vilken grupp och klass som det gäller, alltså ej klasser/grupper där det ej går att utläsa kompletta uppgifter.
 • Fördelningen av antal startande i varje grupp tar ej hänsyn till om samma hund startat i samma klass ett flertal gånger
 • År: Visar det år en individ är född

• Källa SKK Rasdata

Fördelning av bruksprovscertifikat och CACIT under år 2002-2004

	CERTIFIKAT			CACIT		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Alla raser	869	781	760	10	9	10
SCHÄFER	338	290	309	6	5	7
	39%	37%	41%	60%	55%	70%

Antal startande i BHP - IPO

År	Antal	Antal starter	Antal Individer	BHP			IPO		
				KLASS I	KLASS II	KLASS III	KLASS I	KLASS II	KLASS III
1994	4351	60	26	36	6	8	6	2	2
1995	4186	166	47	81	29	38	10	2	6
1996	4027	216	61	80	31	78	12	4	11
1997	3495	253	61	100	34	68	16	7	28
1998	3336	325	89	134	50	84	18	8	31
1999	2968	163	54	51	14	57	16	12	13
2000	3173	215	70	74	33	46	27	15	20
2001	3050	171	60	45	15	40	33	19	19
2002	2973	59	33	25	2	2	18	11	1
2003	3086	4	3	3	1	0	0	0	0
2004	3054	0	0	0	0	0	0	0	0

• Avser endast Svenskregistrerade hundar
 • Antal starter: I denna kolumn tas endast med bruksgrenar där det finns registrerat vilken grupp och klass som det gäller, alltså ej klasser/grupper där det ej går att utläsa kompletta uppgifter
 • År: Visar det år en individ är född

Exteriör

Nulägesbeskrivning

Svenska schäferuppfödare har under lång tid producerat anatomiskt framstående hundar med stora utställningsframgångar. På senare år har svenska utställare även deltagit på Tysk Segrarutställning och uppnått höga placeringar i konkurrens med hela den samlade världseliten. Dessa framgångar har utan tvekan bidragit till att svensk schäferavel fått en viss internationell uppmärksamhet. Det skall dock genast sägas att svenskfödda hundar som tävlar på denna nivå utgör en mycket liten del av den totala populationen.

Den svenska schäferstammen består av individer med mycket varierande anatomi, alltifrån hundar som står rasstandardens mycket nära till hundar som ligger långt ifrån den önskvärda rastypen. Samma problem finns över hela världen och man kan konstatera att denna förhållandevis unga ras inte på långa vägar är genetiskt konsoliderad. Mot den bakgrunden är det kanske inte så konstigt att vi har en betydande typspridning i dagens schäfergenerationer. Under rasens drygt hundra år har man använt släktskapsaveln som ett instrument för att befästa goda arvsanlag, det har fått till följd att vissa defektanlag har förstärkts och ständigt dyker upp som oönskade fel i många kullar. Som exempel kan nämnas grava tandförluster, defekta bett och testikelfel.

Svenska uppfödare har i alla tider använt utländskt avelsmaterial och därigenom också breddat avelsbasen. Framförallt har den stora mängden tyska avelshundar, på gott och ont, präglat vår uppfödning. Inom Svenska Schäferhundklubben är man mycket väl medveten om vilka exteriöra fel och förtjänster som finns i den svenska populationen, men inte fullt ut i vilken omfattning de förekommer. Det beror på att endast ca 20 % av registrerade hundar kommer till utställning eller korning för exteriörbedömning. I den här redan selekterade gruppen finns mycket få individer med grava fel, och därför blir en statistisk sammanställning helt missvisande. För övriga 80 %, finns följaktligen ingen exteriör dokumentation alls. Det betyder att idag saknas underlag, för att mer exakt kunna mäta den svenska schäferpopulationens exteriörnivå. Den starkt begränsade faktamängden betyder

också att vi inte kan utvärdera det exteriöra utfallet i olika avelskombinationer.

Målsättning

50 % av varje årskull bör exteriörbeskrivas genom deltagande på exteriörbeskrivning eller utställning. Resultaten skall fortlöpande sammanställas och publiceras för att ge uppfödarna bättre förutsättningar till en framgångsrik avel. Svenska Schäferhundklubbens skall med samma stora engagemang som tidigare propagera för en hund med god hälsa, anatomi och mentalitet. Avel utan *samtliga* dessa tre grundelement skall ej accepteras.

Verka för att ett 2:e pris på officiell utställning ska vara krav för erhållande av bruksprovschampionat och för titeln korad.

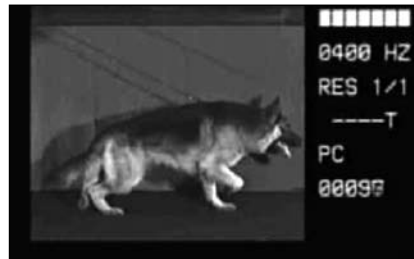
Verka för att avelsdjur är utställda på officiell utställning, anordnad av Schäferhundklubben, för att valpar ska kunna registreras och stambokföras hos SKK

Strategi

Återuppta den tidigare s.k. unghundsbeskrivningen och likställa kravet för deltagande enligt samma regler som gäller för MH-verksamheten.

Fortbilda exteriördomare, exteriörbeskrivare, uppfödare och schäferägare i den omfattning som krävs för att målsättningen skall kunna förverkligas.

Att utveckla och öka aktiviteterna på lokal-klubbarna så att schäferägare får större och bättre möjlighet att utbilda sig i anatomi och därigenom förstå betydelsen för en god funktion och uthållighet.

Att samverka med SKK-organisationen, regionalt och lokalt för att gemensamt anordna beskrivningar där hundarna blir beskrivna av "schäferspecialist".

Mentalitet

Nulägesbeskrivning

Schäferhundens mentalitet är bra, det framgår av studier från MH och på studier gjorda från den svenska korningen (MT=mentaltest). Schäferns mentalitet har inte blivit sämre genom åren vilket det ibland antyds, den har i stället utvecklats positivt i ett flertal egenskaper, vilket stärker rasens roll som världens mesta brukshund..

Korning

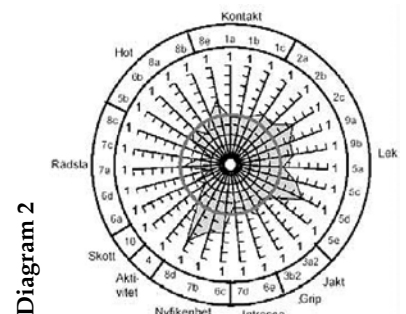
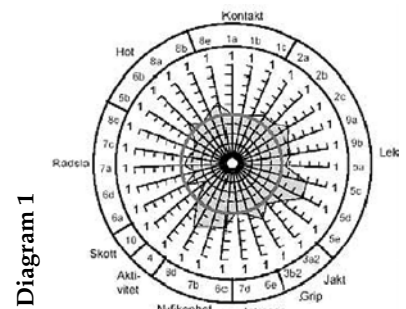
Om man tittar på studier gjord på korning finns egenskaper som förbättrats genom åren, t.ex. har förföljande blivit bättre, antalet hundar med +3 (stor) har ökat rejält. Hårdheten har också förändrats, vi hittar idag merparten av hundarna på +2 och +3 (ngt vek/måttligt hård). Gällande dådkraften har rasen tydligt utvecklats i en positiv riktning, andelen +2 och +3 har ökat, och även nervkonstitutionen har blivit bättre jämfört med för 10 år sedan. Genomsnittspoängen har höjts med ca 30 poäng från en medelpoäng på 122 (1983-1984) till 153 poäng (2002-2003).

En egenskap där dagens schäfrar ligger lägre än tidigare är "Social kamplust", detta kan innebära att hundarna är mer lätthanterade för den "vanliga hundägaren", men förlust av egenskapen kan vara en begränsning för dem som vill arbeta mycket aktivt med sina hundar. (Det stöds också av uppgifterna från RPS). Enligt studien har merparten av schäferhundarna liten försvarslust och skärpa och det är egenskaper som är önskvärda i rasen men där definitionen av egenskapen inte alltid följer bedömningssystemet.

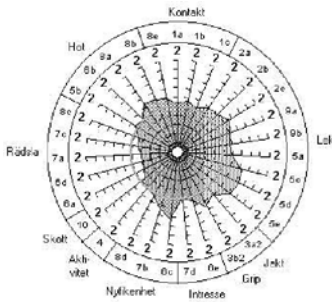
MH:

På MH sidan har vi också förändringar genom de senaste 8 åren, nedan visas medeldiagram för hundar beskrivna mellan 1997-1999 **diagram 1** (2398 st) och mellan 2003-2004 **diagram 2** (1869 st).

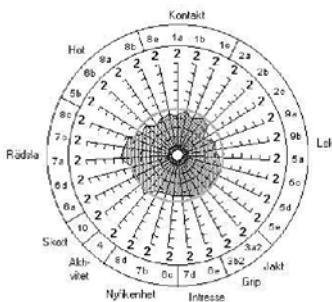

Vilka av de olika egenskaperna som är viktiga för bruksarbete har påvisats i en doktorsavhandling gjord av Kent Svartberg. Det visade sig tydligt med stöd av MH att det som i studien kallas "Boldness" (socialitet, jaktintresse, lekfullhet, nyfikenhet/orådsla) har stor betydelse för hundars framgångar på bruksprov.

Man kan också se en tydlig koppling mellan MH beskrivningars spindeldiagram kontra höga resp. låga poäng på kornig vilket gör att dessa tester tillsammans utgör ett bra mätinstrument på vår ras mentala hälsa.

MH resultat för 46 hundar med 250-300 vid mentaltest

MH resultat för 30 hundar med -1 till -50 vid mentaltest

Antalet mentalbeskrivna hundar (MH) ökar stadigt år från, därigenom kommer vi framgent noggrant kunna följa och utvärdera eventuella förändringar av schäferens mentalitet, såväl för rasen i sin helhet som för enskilda familjer.

Det innebär att under 2003 – 2004 har cirka 50% av valparna födda 2002 resp. 2003 beskrivits, vilket måste anses vara ett mycket gott resultat.

Antalet korade (mentaltestade) hundar är dock betydligt lägre, för att erhålla titeln korad skall hunden bestå mentaltest och bli godkänd vid exteriörbeskrivning.

*Differenser i antalet registreringar/år i tabellerna beror på skillnader i födelseår/registreringsår samt vissa dubbelregistrering på importer.

Målsättning

Att öka antalet MH och Kornings beskrivna hundar, vilka är de mätinstrument vi har för att kontrollera mentala egenskaper.

Att förbättra de egenskaper som inte ligger inom de rasspecifika områdena ur avelsynpunkt.

Att i avel endast använda hundar som mentalt anses vara goda representanter för rasen och som har en dokumenterat god samarbetsförmåga.

Arbeta för att den s.k. "tyska korningen" (AK) blir officiell och registrerad hos SKK.

Att fler hundar ska komma till start på bruksprov (IPO/Svenskbruks) Att fler hundar skall bli urval för tjänstehundsektorn, alla kategorier

Strategi

Att ständigt arbeta för att så många hundar som möjligt kommer till start på bruksprov

Att behålla de krav på bruksmeriter som vi nu har för att ställa ut i brukshundsklass

Att verka för krav om uppnådd bruksmerit för rätten att registrera avkomma i SKK

Att upplysa våra uppfödare om vikten av mentala egenskaper hos vår brukshund genom uppfödarkonferencer, artiklar i ras-klubbstidningen mm.

Verka för att det utbildas fler funktionärer och att det arrangeras fler tester/prov.

Utveckla och påverka, i samråd med SBK, viktiga mätbara tester/funktionsprov.

Att fortlöpande redovisa avelsdjurens statistik på hemsidan, i tidningen eller i pappersform, när antalet beskrivna avkomor överstiger 15 st.

I samarbete med SBK vidareutveckla MH och MT viktiga mätbara tester/funktionsprov och att koppla exteriörbeskrivning till MH samt arbeta för införande av en officiell funktionstest.

Att behålla det krav på mod- och kamplustprov som nu finns för att erhålla V-A på Svensk Segrarutställning

Slutord

Redan från rasens tillkomst ansågs det att Schäferhunden skulle besitta mod- och kamplust, den skulle dessutom vara en förig och samarbetsvillig hund.

Kanske krävs det ibland för mycket av vår ras om vi ser tillbaka till dess ursprung, i stort menar vi att schäfern är en mycket bra hund men kan ändå i alla avseenden bli bättre genom att fler individer ur årskullarna deltar vid verksamhet som dokumenterar rasen ur alla tänkbara aspekter.

SKK's kennelfullmäktige fattade 2001 beslut om att det för varje hundras skulle finnas en rasspecifik avelsstrategi RAS. En av anledningarna till RAS är att hundar och hundavel är utsatt för granskning från många håll. 1987 presenterade Europarådet en konvention om hållandet och avel av sällskapsdjur. Här påpekades vikten av en sund och genetiskt hållbar avel, dvs. en avel som inte leder till defekta eller sjuka djur och som bygger på långsiktighet. Allra viktigast är det att samla dagens schäferuppfödare runt gemensamma mål.

Det är viktigt att vi har en gemensam intention att föda upp friska och sunda hundar som har goda mentala egenskaper. Som grund för all avel ligger självklart SKK: s avelspolicy och vi inom RAS gruppen ser det som en självklarhet att den följs. Uppfödarna ska vara väl insatta i rasstandarden samt rasens fel och förtjänster och dessutom vara väl insatta i rasens hälsoprogram. Meningen är att Avelsstrategins inriktning skall ligga fast i 7 år och när målen är uppfylla skall en revidering ske. Det är viktigt att arbetet sker i en realistisk tidsplan annars kan den genetiska variationen gå förlorad. Inom många områden handlar det inom schäferrasen att inventera och försöka kartlägga vårt bestånd av hundar. För att få en avelsstrategi att fungera är det viktigt att alla känner sig delaktiga, uppfödare, hanhundsägare samt hundägare. Det är vår absoluta förhoppning att avelstrategin kommer att leda till att bevara Schäfern som en frisk och sund arbetande brukshund.

Bilagor

- Susanne Stenius/Hans Temrin
Stockholms Universitet 2004:
Schäferens mentala egenskaper 1983-2003:
en analys av mentaltestdata
- Per-Erik Sundgren, Genetica 2004:
PM angående avel med Schäfer
Avelspolicy för Svenska Kenneklubben

Källhänvisning

- Kent Svartberg 2003:
Personality in dogs
RPS
Statens Hundskola
- Avelsboken av Lennart Swensson
SKK hunddata
Avelspolicy för
Svenska Kenneklubben
Schäferhunden:
Buchmann/Danielsson
Agria statistik

År	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Antal reg	2938	3181	2998	3038	3114	3105
Antal beskr.	812	748	1017	1280	1458	1582

År	2000	2001	2002	2003	2004	GK/ej gk mentaltest
Ant. korade	143	146	152	163	169	506/72